

NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG CHÍNH TRỊ CỦA LỰC LƯỢNG DÂN QUÂN TỰ VỆ TỈNH THÁI NGUYÊN TRONG TÌNH HÌNH MỚI IMPROVING THE POLITICAL QUALITY OF THE MILITIA AND SELF-DEFENCE FORCES OF THAI NGUYEN PROVINCE IN THE NEW SITUATION

NGUYỄN THẾ XUYỀN (*)

Tóm tắt: Dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên là lực lượng vũ trang tại chỗ, có vai trò đặc biệt quan trọng trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Bài viết phân tích thực trạng chất lượng chính trị của dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên hiện nay, đồng thời đề xuất một số giải pháp nhằm tiếp tục nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng này để đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ quốc phòng, an ninh trong tình hình mới.

Từ khóa: Chất lượng chính trị, dân quân tự vệ, Thái Nguyên.

Abstract: The militia and self-defence forces in Thai Nguyen province are a local armed force playing a particularly important role in the cause of national construction and defence. This article analyzes the current state of the political quality of the militia and self-defence forces in Thai Nguyen province and proposes several solutions to further improve their political quality, thereby meeting the requirements of national defence and security tasks in the new situation.

Keywords: political quality; militia and self-defence forces; Thai Nguyen province.

Ngày nhận bài: 25/11/2025 Ngày biên tập: 31/01/2026 Ngày duyệt đăng: 10/02/2026

Dân quân tự vệ là lực lượng vũ trang quần chúng không thoát ly sản xuất, công tác; một bộ phận của lực lượng vũ trang đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Việt Nam, sự quản lý, điều hành của Nhà nước; sự chỉ đạo, chỉ huy thống nhất của Bộ trưởng Bộ Quốc phòng, trực tiếp của chỉ huy trưởng cơ quan quân sự địa phương. Chất lượng chính trị có ý nghĩa, tầm quan trọng đặc biệt, là cơ sở để xây dựng, nâng cao chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu của dân quân tự vệ. Do đó, nâng cao chất lượng chính trị luôn là yêu cầu khách quan, vấn đề có tính quy luật trong xây dựng

lực lượng dân quân tự vệ ở mọi thời kỳ cách mạng, đồng thời là đòi hỏi cấp thiết trong xây dựng lực lượng dân quân tự vệ hiện nay.

1. Thực trạng chất lượng chính trị của dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên

Nhận thức rõ ý nghĩa, tầm quan trọng của chất lượng chính trị và sự cần thiết phải nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ, những năm qua, quán triệt thực hiện các quan điểm, chủ trương của Đảng, pháp luật của Nhà nước về dân quân tự vệ, các cấp ủy, chính quyền, cơ quan quân sự địa phương và các ban, ngành, đoàn thể tỉnh Thái Nguyên đã có nhiều chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo, chỉ huy, điều hành nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng

(*) ThS; Trường Quân sự Quân khu 1

dân quân tự vệ trên địa bàn. Nhờ đó, chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ đã từng bước được nâng lên, bảo đảm cho lực lượng dân quân tự vệ có chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ xây dựng nền quốc phòng toàn dân, xây dựng khu vực phòng thủ, giữ vững ổn định chính trị, trật tự an toàn xã hội ở địa phương, cơ sở; góp phần đưa tỉnh Thái Nguyên “hoàn thành 100% các nội dung, nhiệm vụ, chỉ tiêu công tác quốc phòng, quân sự địa phương năm 2025, bảo đảm an toàn tuyệt đối, tiếp tục giữ vững tăng cường nền quốc phòng toàn dân gắn với an ninh nhân dân vững mạnh”⁽¹⁾ sau khi sáp nhập với tỉnh Bắc Kạn và thực hiện mô hình chính quyền địa phương 02 cấp.

Bên cạnh những kết quả đạt được, việc nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên vẫn còn một số hạn chế, bất cập như: nhận thức của một số cấp ủy, cán bộ, đảng viên ở cơ sở về vị trí, vai trò của dân quân tự vệ và sự cần thiết phải nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ chưa thật sâu sắc. Nội dung, hình thức, biện pháp nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ ở một số cơ sở chậm đổi mới dẫn đến “triển khai thực hiện nhiệm vụ có nội dung chưa kịp thời, kết quả chưa cao”⁽²⁾. Chất lượng chính trị của lực lượng dân quân ở một số địa bàn nâng lên chậm, nhất là địa bàn vùng sâu, có mặt chưa thật sự đáp ứng yêu cầu xây dựng lực lượng dân quân tự vệ trong tình hình mới.

Sau sáp nhập và sắp xếp đơn vị hành chính, tỉnh Thái Nguyên có 92 đơn vị cấp xã (77 xã, 15 phường), với diện tích tự nhiên là 8.375,21km², quy mô dân số là 1.799.489 người. Đây là một trong những trung tâm chính trị, kinh tế và giáo dục của Việt Bắc nói riêng, của vùng Trung du miền núi phía Bắc nói chung. Nhiệm vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới, “xây dựng, nâng cao chất lượng hoạt động của lực lượng dự bị động viên và dân quân tự vệ”⁽³⁾ nói chung, xây dựng lực lượng dân quân tự vệ vững mạnh, rộng khắp, có chất lượng tổng hợp, sức mạnh chiến đấu cao trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên nói riêng đặt ra đòi hỏi khách quan phải không ngừng nâng cao chất lượng chính trị

của lực lượng dân quân tự vệ, góp phần “nâng cao chất lượng sẵn sàng chiến đấu, phối hợp với các lực lượng nắm chắc tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, thực hiện tốt mọi mặt công tác phòng thủ dân sự”⁽⁴⁾.

2. Giải pháp nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ tỉnh Thái Nguyên trong tình hình mới

Một là, nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các chủ thể trong nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ. Tỉnh ủy, Ủy ban nhân dân tỉnh lãnh đạo, chỉ đạo đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức, trách nhiệm về bảo vệ Tổ quốc cho lực lượng dân quân tự vệ ở các cấp, các ngành trong tỉnh. Nội dung tuyên truyền, giáo dục tập trung phổ biến quan điểm, đường lối quân sự, quốc phòng của Đảng; những vấn đề cơ bản của Luật Dân quân tự vệ; truyền thống nghệ thuật quân sự Việt Nam; vị trí, vai trò của lực lượng dân quân tự vệ đối với phát triển kinh tế, củng cố quốc phòng, giữ vững an ninh chính trị, trật tự, an toàn xã hội ở cơ sở. Tăng cường tuyên truyền, giáo dục nâng cao nhận thức cho cấp ủy, chính quyền, cán bộ, chiến sĩ dân quân tự vệ và toàn dân về lịch sử hào hùng, truyền thống vẻ vang trong xây dựng, chiến đấu và trưởng thành của lực lượng vũ trang tỉnh Thái Nguyên nói chung, dân quân tự vệ nói riêng. Trong đó, đặc biệt chú ý tuyên truyền về truyền thống: “Trung dũng, kiên cường, chủ động, sáng tạo, đoàn kết, quyết thắng” của các lực lượng vũ trang tỉnh.

Đồng thời, tiếp tục quán triệt các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, văn bản pháp luật của Nhà nước về dân quân tự vệ; tập trung vào Chỉ thị số 16-CT/TW ngày 05/10/2002 của Ban Bí thư Trung ương Đảng (khóa IX) về “Tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với lực lượng dân quân tự vệ và lực lượng dự bị động viên trong tình hình mới”, Luật Dân quân tự vệ năm 2019. Trên cơ sở đó, tăng cường hơn nữa sự lãnh đạo của cấp ủy đảng; quản lý, điều hành của chính quyền các cấp đối với xây dựng lực lượng dân quân tự vệ. Quá trình thực hiện, các địa phương, đơn vị, các chủ thể có liên quan tích cực đổi mới hình thức, phương pháp tuyên truyền, giáo dục sát với từng đối tượng; chú trọng lực lượng tự vệ hoạt động trong các khu,

cum công nghiệp có vốn đầu tư nước ngoài, khu vực tiềm ẩn nguy cơ mất ổn định. Đồng thời, kết hợp chặt chẽ giữa tuyên truyền, giáo dục với kiên quyết đấu tranh với những quan điểm sai trái, lệch lạc và những biểu hiện suy thoái về tư tưởng chính trị, đạo đức, lối sống, luận điệu tuyên truyền, xuyên tạc của các thế lực thù địch, nhằm không ngừng củng cố trận địa tư tưởng trong dân quân tự vệ.

Cấp ủy, Ban Chỉ huy quân sự các xã, phường, cơ quan, đơn vị tập trung lãnh đạo, chỉ đạo nâng cao chất lượng huấn luyện, giáo dục chính trị gắn với xây dựng chính quy, rèn luyện kỷ luật cho lực lượng dân quân tự vệ. Đẩy mạnh việc học tập và làm theo tư tưởng, đạo đức, phong cách Hồ Chí Minh, tạo sự lan tỏa mạnh mẽ về hình ảnh cao đẹp người chiến sĩ “sao vuông” trong lòng Nhân dân. Bên cạnh đó, coi trọng xây dựng và nâng cao hiệu quả hoạt động của chi bộ quân sự cấp xã; đẩy mạnh phát triển đảng viên, đoàn viên trong dân quân tự vệ, nhằm không ngừng nâng cao chất lượng chính trị cho lực lượng này. Tiếp tục thực hiện tốt công tác đăng ký, quản lý, tuyển chọn công dân đã hoàn thành nghĩa vụ tham gia dân quân tự vệ theo phương châm “Dân biết, dân bàn, dân cử, dân chăm lo”. Tập trung củng cố lực lượng dân quân tự vệ ở các địa bàn trọng điểm, mục tiêu quan trọng; đẩy mạnh xây dựng đơn vị tự vệ trong các doanh nghiệp có yếu tố nước ngoài trên địa bàn.

Hai là, nâng cao chất lượng giáo dục chính trị và huấn luyện quân sự lực lượng dân quân tự vệ. Để không ngừng nâng cao chất lượng công tác giáo dục chính trị cho lực lượng dân quân tự vệ, đáp ứng yêu cầu xây dựng tỉnh Thái Nguyên trở thành trung tâm công nghiệp hiện đại, đạt thu nhập trung bình cao trước năm 2030, cơ quan quân sự, trực tiếp là Ban Chỉ huy quân sự cấp cơ sở cần nhận thức đúng đắn vị trí, vai trò của công tác giáo dục chính trị, xây dựng kế hoạch, xác định nội dung, chương trình phù hợp. Tăng cường giáo dục cho cán bộ, chiến sĩ dân quân tự vệ có nhận thức sâu sắc về chủ nghĩa Mác - Lênin, tư tưởng Hồ Chí Minh; truyền thống cách mạng của Đảng, dân tộc và của “Thủ đô kháng chiến”; chủ trương, đường lối của Đảng, chính sách và pháp luật của Nhà nước,

nhất là đường lối quân sự, nghệ thuật quân sự Việt Nam và những văn bản pháp luật liên quan tới nhiệm vụ quân sự - quốc phòng địa phương. Khơi dậy ý thức tự giác nghiên cứu, học tập của cán bộ, chiến sĩ, kịp thời định hướng tư tưởng, hành động và trước những vấn đề mới do thực tiễn đặt ra.

Tiếp tục đổi mới công tác giáo dục, huấn luyện dân quân tự vệ; làm tốt công tác chuẩn bị huấn luyện, tập huấn, bồi dưỡng cán bộ, nâng cao trình độ, khả năng sẵn sàng chiến đấu cho lực lượng dân quân tự vệ thường trực, cơ động, phòng không; coi trọng rèn luyện kỷ luật, tác phong công tác, bồi dưỡng kinh nghiệm giải quyết các vụ việc phức tạp ở cơ sở. Tích cực nghiên cứu, đổi mới nội dung và phương pháp luyện tập, diễn tập tác chiến khu vực phòng thủ, chiến đấu trị an phù hợp với điều kiện thực tiễn từng địa bàn trong tỉnh.

Ba là, tăng cường sự lãnh đạo của cấp ủy, sự quản lý của chính quyền địa phương đối với lực lượng dân quân tự vệ. Tỉnh ủy và Ủy ban nhân dân tỉnh, trực tiếp là Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh tập trung quán triệt, thực hiện nghiêm túc các nghị quyết, chỉ thị của Đảng về xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân, trọng tâm là Nghị quyết Đại hội ĐBTQ lần thứ XIV của Đảng, Chỉ thị số 16-CT/TW của Ban Bí thư Trung ương Đảng về tăng cường sự lãnh đạo của Đảng đối với lực lượng dân quân tự vệ và lực lượng dự bị động viên trong tình hình mới, Luật Dân quân tự vệ năm 2019... Trên cơ sở đó, triển khai các chủ trương, biện pháp lãnh đạo, chỉ đạo sát đúng, kịp thời, hiệu quả trong xây dựng từng loại hình dân quân tự vệ, đảm bảo phù hợp với đặc điểm, điều kiện của từng xã, phường, cơ quan, đơn vị. Trong công tác quản lý, các địa phương, cơ quan, tổ chức cần bám sát chỉ đạo của Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh để xây dựng, vận hành cơ chế quản lý, điều hành thống nhất việc xây dựng, hoạt động và nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ. Đồng thời, chú trọng kiện toàn Ban Chỉ huy quân sự xã, phường, các cơ quan, tổ chức, đơn vị, bảo đảm đúng thành phần, cơ cấu, đủ số lượng theo quy định, có phẩm chất đạo đức tốt, chuyên môn nghiệp vụ giỏi, đủ sức làm tham mưu và tổ chức xây dựng, quản lý lực lượng dân quân tự vệ ngay từ cơ sở.

Gắn kết quả xây dựng, quản lý lực lượng dân quân tự vệ nói riêng, công tác quốc phòng, quân sự nói chung của các địa phương, cơ quan, đơn vị với kết quả hoàn thành nhiệm vụ của người đứng đầu Ban Chỉ huy quân sự xã, phường, cơ quan, tổ chức, làm cơ sở để đánh giá, đề bạt, bổ nhiệm cán bộ, nhằm phát huy vai trò, trách nhiệm của đội ngũ cán bộ chủ chốt trong thực hiện nhiệm vụ.

Bốn là, bảo đảm tốt các chế độ, chính sách cho lực lượng dân quân tự vệ. Các cơ quan chức năng, trực tiếp là Bộ Chỉ huy quân sự tỉnh chủ động phối hợp với các cơ quan có liên quan, bám sát tình hình thực tiễn, thực hiện tốt chế độ, chính sách đối với lực lượng dân quân tự vệ đúng quy định của pháp luật, phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ xây dựng dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh. Cùng với đó, cơ quan quân sự các cấp chủ động phối hợp với các ngành chức năng lập dự toán, tiếp nhận, quản lý, sử dụng có hiệu quả nguồn ngân sách được cấp; chi trả đầy đủ phụ cấp trách nhiệm cho cán bộ dân quân tự vệ theo quy định; có chính sách hỗ trợ tiền ăn, phụ cấp đi đường và bảo đảm tốt các chế độ, chính sách trong thời gian tham gia huấn luyện, hoạt động của dân quân tự vệ theo đúng quy định của Luật Dân quân tự vệ. Đồng thời, tích cực huy động các nguồn lực đầu tư mua sắm, bảo đảm trang phục, phương tiện, công cụ hỗ trợ thực hiện nhiệm vụ; xây dựng trụ sở, nhà làm việc Ban Chỉ huy quân sự cấp xã, phường, thao trường, bãi tập, nâng cao chất lượng huấn luyện, hoạt động của dân quân tự vệ ở địa phương, cơ sở.

Quan tâm giúp đỡ những gia đình cán bộ, chiến sĩ dân quân tự vệ có hoàn cảnh khó khăn, bảo đảm cho cán bộ, chiến sĩ dân quân tự vệ yên tâm thực hiện nhiệm vụ khi được huy động. Làm tốt khâu then chốt là lựa chọn cán bộ, nhân viên đủ phẩm chất, năng lực; chủ động quản lý, giám sát, ngăn ngừa vi phạm của cán bộ, nhân viên thuộc quyền; kiên quyết xử lý dứt điểm mọi biểu hiện vi phạm, trực lợi chính sách dân quân tự vệ trong công tác quân sự, quốc phòng địa phương.

Chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ tỉnh Thái Nguyên là tổng hòa những yếu tố lịch sử chính trị, phẩm chất và năng lực chính trị và quan hệ chính trị - xã hội của từng

người, từng tập thể, được thể hiện ra ở các hoạt động chính trị thực tiễn, hoàn thành các nhiệm vụ chính trị và các nhiệm vụ được giao. Chất lượng chính trị của dân quân tự vệ tỉnh Thái Nguyên có vai trò quan trọng định hướng phát triển phẩm chất chính trị - tinh thần, phát triển nhân cách của lực lượng này, xây dựng lực lượng vững mạnh toàn diện, hoàn thành tốt mọi nhiệm vụ được giao. Vì vậy, nâng cao chất lượng chính trị của lực lượng dân quân tự vệ trên địa bàn tỉnh Thái Nguyên cần có sự quan tâm, vào cuộc quyết liệt, đồng bộ của cả hệ thống chính trị và nhân dân, góp phần thực hiện thắng lợi nhiệm vụ quân sự quốc phòng của địa phương trong tình hình mới./.

Ghi chú:

(1), (2), (4) Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên, *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ quốc phòng địa phương năm 2025; phương hướng, nhiệm vụ năm 2026*, Thái Nguyên, 2025, tr.14, tr.13, tr.15.

(3) Tổng cục Chính trị, *Tài liệu nghiên cứu, học tập, quán triệt Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XII, nhiệm kỳ 2025 - 2030*, Nxb Quân đội nhân dân, H.2025, tr.21.

Tài liệu tham khảo:

1. Đỗ Mạnh Hòa, *Xây dựng lực lượng dân quân tự vệ vững mạnh về chính trị trong thời kỳ mới*, Nxb Quân đội nhân dân, H.2013.

2. Luật Dân quân tự vệ, Nxb Tư pháp, H.2020.

3. Nguyễn Quang Ngọc, *Xây dựng lực lượng dân quân tự vệ vững mạnh rộng khắp, ngang tầm nhiệm vụ*, Tạp chí Quốc phòng toàn dân, số 3/2025.

4. Nguyễn Như Phương, *Hà Nội xây dựng lực lượng dân quân tự vệ vững mạnh, đáp ứng yêu cầu nhiệm vụ trong tình hình mới*, Tạp chí Cộng sản điện tử, ngày 21/5/2022.

5. Tổng cục Chính trị, *Tài liệu nghiên cứu, học tập, quán triệt Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ Quân đội lần thứ XII, nhiệm kỳ 2025 - 2030*, Nxb Quân đội nhân dân, H.2025.

6. Ủy ban nhân dân tỉnh Thái Nguyên, *Báo cáo kết quả thực hiện nhiệm vụ quốc phòng địa phương năm 2025; phương hướng, nhiệm vụ năm 2026*.